

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
7 Νοεμβρίου 2021

A.

Η Χούμα Αχμαντί εξηγεί ότι έφυγε παρά τη θέλησή της από το Αφγανιστάν εξαιτίας του ακραίου συντηρητισμού. Κατάφερε να διαπρέψει στις εκλογές παρά την απαγόρευση του εκλέγεσθαι για τις γυναίκες και την τρομοκρατία που της ασκήθηκε. Τώρα οι Ταλιμπάν στερούν από τις γυναίκες το δικαίωμα της παιδείας και της εργασίας - εργάζονται μόνο ως γιατροί και νοσηλεύτριες – και σημαντικές κοινωνικές ελευθερίες. Επιπλέον, οι κόρες της δεν θα μορφώνονταν. Έτσι εγκατέλειψε την πατρίδα της.

(λέξεις 73)

B1.

α) Αφορμή του άρθρου του Παντελή Μπουκάλα στάθηκε η επικριτική στάση κάποιων απέναντι στη χρήση του όρου «γυναικοκτονία». Οι επικριτές θεωρούν τον όρο «κενό νοήματος», που δανείστηκαν τα ελληνικά Μέσα από τη «επάρατη» Δύση ή ακόμη περιττό ή και προσβλητικό για τις γυναίκες, εφόσον, όταν χρησιμοποιείται, είναι σαν να μην αντιμετωπίζονται ως άνθρωποι. Ο αρθρογράφος δεν εκφράζει απλώς τη διαφωνία του για την εν λόγω κριτική, αλλά δείχνει και την αγανάκτησή του με τους επικριτές, που δεν εστιάζουν στο πραγματικό πρόβλημα – το πώς αντιμετωπίζονται οι γυναίκες στην εποχή μας- και ασχολούνται με το επουσιώδες, που είναι όρος που χρησιμοποιείται για την θανάσιμη κακοποίηση γυναικών. Οι τρόποι με τους οποίους εκφράζει τη στάση του αυτή είναι οι εξής:

- Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου: «Για τους πιο πονηρούς και δημοσιογραφούντες δικολάβους...», «ευφάνταστων δικαιωματιστών», «κιβδηλοσοφιστές». Αποδίδει στους επικριτές χαρακτηρισμούς που αναιρούν την αξιοπιστία των απόψεών τους. Τους ειρωνεύεται.
- Επίκληση στο συναίσθημα με ειρωνεία: «Ευφυολογήματα της κακιάς ώρας». Ειρωνεύεται το επιχείρημα των επικριτών ως ευφυολόγημα, δηλαδή αστείο, και μάλιστα ενισχύει την ειρωνική του διάθεση με τον χαρακτηρισμό που αντλεί από τον προφορικό λόγο «της κακιάς ώρας».
- Επίκληση στη λογική με τεκμήρια - αλήθεια: (παρότι η λέξη υπάρχει ήδη από την ελληνιστική εποχή). Με τη διευκρίνιση αυτή αναιρεί τον ισχυρισμό των επικριτών ότι πρόκειται για όρο δάνειο από την Δύση τη βυθισμένη στην αλλοτρίωση, που η επιρροή της είναι ολέθρια.
- Με το παρενθετικό ρήμα «,λέει,» δίνει έμφαση στη διαφοροποίηση της δικής του θέσης απέναντι στον σχολιασμό του όρου που χρησιμοποιείται για τις δολοφονίες γυναικών, τη στιγμή που θα έπρεπε να επικρίνεται η ίδια η πράξη.

β) Ο Παντελής Μπουκάλας θεωρεί ότι το πρόβλημα δεν είναι η χρήση του όρου «γυναικοκτονία», αλλά η ίδια η πράξη, που απορρέει από το γεγονός ότι έχει κανονικοποιηθεί η «υπεροχή» των ανδρών εις βάρος των γυναικών και τελικά θεωρείται φυσιολογικό οι άνδρες να αντιμετωπίζουν τις γυναίκες σαν κτήματά τους. Πρόβλημα για τον αρθρογράφο είναι ότι μία γυναίκα δολοφονείται βάνουσα, όταν δεν ανταποκρίνεται στον ρόλο του «περιουσιακού στοιχείου» και της «πειθαρχημένης υπηρέτριας». Εκτιμά λοιπόν ότι οι «όροι» δεν έχουν τη δύναμη να αλλάξουν την νοοτροπία. Η χρήση του όρου, που είναι και ειλικρινής, θεωρεί ότι μπορεί να λειτουργήσει αφυπνιστικά σχετικά με τον ρόλο της γυναίκας σήμερα, που σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υποταγμένη στον άντρα.

B2. Ο τίτλος του κειμένου 1 είναι «Άτροπος γένους αρσενικού». Η Άτροπος ήταν μία από τις μοίρες, η πιο αδίστακτη και αμετάκλητη, που έκοβε τη ζωή των ανθρώπων με τα τρομερά της ψαλίδια χωρίς κανέναν δισταγμό. Ο προσδιορισμός της «γένους αρσενικού» είναι ασύμβατος με το πραγματικό γένος του ονόματος «Άτροπος». Ο τίτλος λοιπόν είναι αινιγματικός και δεν προϊδεάζει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο του άρθρου. Ωστόσο, ανταποκρίνεται στο θέμα του κειμένου, εφόσον αυτό αναφέρεται στο ότι άνδρες (γένους αρσενικού) σκοτώνουν χωρίς κανέναν δισταγμό – ό,τι έκανε και η Άτροπος – γυναίκες ή τις γυναίκες τους. Ο τίτλος δικαιώνεται στην τρίτη παράγραφο του κειμένου, στην οποία ο συγγραφέας αναφέρει ότι τα νήματα της ζωής των γυναικών δεν τα κόβει η Άτροπος, αλλά κάποιος «αδίστακτος» άνδρας, του οποίου η δικαιοδοσία πάνω στο άλλο φύλο έχει από τις πολιτισμικές καταβολές μας κανονικοποιηθεί.

Ο αινιγματικός τίτλος προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, του εξάπτει την περιέργεια για να διαβάσει το άρθρο. Απορεί για το πώς η Άτροπος μπορεί να είναι και γένους αρσενικού. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης αιφνιδιάζεται από το συσχετισμό του τίτλου με το θέμα και δικαιώνει στη συνείδησή του τον παραλληλισμό των ανδρών που δολοφονούν γυναίκες με τη μοίρα Άτροπο.

B3. Ο συγγραφέας του κειμένου 2 επιχειρεί να ενημερώσει το αναγνωστικό κοινό για τους λόγους που εξωθούν τις γυναίκες στο Αφγανιστάν να εγκαταλείπουν τη χώρα τους, αλλά κυρίως να καταδείξει την κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών στην συγκεκριμένη χώρα. Προκειμένου να προσδώσει αξιοπιστία και εγκυρότητα στο άρθρο του παραθέτει τη μαρτυρία μίας Αφγανής που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα της. Η Χούμα Αχμαντί εκθέτει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στο Αφγανιστάν, τα δικαιώματα που στερούνται σε σχέση με τις γυναίκες των οποίων τα δικαιώματα αναγνωρίζονται από τις χώρες τους. Η μαρτυρία της προσδίδει στο κείμενο την αξιοπιστία του προσωπικού βιώματος, εφόσον έχει χαρακτήρα εξομολογητικό και πολύ προσωπικό. Προσδίδει αληθοφάνεια στη συναισθηματική δυσκολία που είχε η Χούμα Αχμαντί να φύγει από την πατρίδα της και ενισχύει την ταύτιση του αναγνώστη όταν μιλάει για τον ρόλο που διαδραμάτισαν οι κόρες της στην επιλογή αυτή. Ο αναγνώστης διεγείρεται συναισθηματικά μέσα από τα λόγια μίας γυναίκας - θύματος του ακραίου συντηρητισμού στο Αφγανιστάν.

Το γεγονός ότι η Χούμα Αχμαντί είναι μία γυναίκα μορφωμένη, με Πανεπιστημιακές σπουδές, που με μεγάλους και επικίνδυνους για τη ζωή της αγώνες κατάφερε να εκλεγεί με

περισσότερες από όλους τους άλλους υποψηφίους βουλευτής και με έργο σπουδαίο – διετέλεσε πρόεδρος της Επιτροπής κατά της Διαφθοράς - προκαλεί τον θαυμασμό του αναγνώστη. Καθιστά ακόμη πιο αξιόπιστη την αναφορά της στη ζωή των γυναικών στο Αφγανιστάν. Τα λεγόμενά της αποκτούν μεγαλύτερο κύρος.

Γ. Στον τελευταίο στίχο του ποιήματος πυκνώνεται, κατά τη γνώμη μου, το θέμα του, που είναι ότι ο άνδρας με την γυναίκα αποτελούν μία αναπόσπαστη και αδιαίρετη ενότητα. Αυτό αναδεικνύεται μέσα από το πώς επηρεάζεται ο ίδιος ο ποιητής ως άνδρας από την προσβολή της αξιοπρέπειας ή την επιβάρυνση της θέσης της γυναίκας. Ο ποιητής (**α' πρόσωπο**) απευθύνεται στη γυναίκα (**β' πρόσωπο**) δηλώνοντάς της ότι «κάθε» φορά (**επανάληψη**) που αυτή υποτάσσεται, επωμίζεται φορτία, χάνει τα δικαιώματά της, αδικείται και λιποψυχεί ο ίδιος νιώθει λιγότερο ελεύθερος, ταπεινωμένος, προσβεβλημένος, προσκολλημένος σε στερεότυπους ρόλους (**μεταφορά**: «ρίζες προγονικές»), θύμα αδιάστακτης κλοπής (**μεταφορά**: «στυγερή κλοπή απ' το παγκάρι της δικής μου εκκλησίας») και προδότης. Η αδιάσπαστη ενότητα των δύο φύλων αναδεικνύεται και μέσα από μία **εικόνα**: η γυναίκα να στέκεται δίπλα του στις υποχρεώσεις (δουλειά) και στις δυσκολίες (οδόφραγμα) της ζωής και μαζί, οι δυο τους, να «ατενίζουν» τον ήλιο· τα δύο φύλα, ελεύθερα, περήφανα και ασυμβίβαστα, με τα ελλείμματά τους, να έχουν μία σχέση βαθιά συμπληρωματική.

Η κακοποίηση γυναικών μου προκαλεί απέχθεια, οργή και αποτροπιασμό. Δεν μπορώ να δεχτώ ότι η μυϊκή δύναμη γίνεται σε τέτοιο βαθμό κριτήριο υπεροχής και απαξίωσης της ανθρώπινης αξίας, ώστε κάποιος να αποκτάει τη δικαιοδοσία να προσβάλει με οποιονδήποτε τρόπο την αξιοπρέπεια μίας γυναίκας. Θεωρώ ότι η ανθρωπότητα στο σύνολό της οφείλει να διανύσει μία τεράστια απόσταση με τη συμβολή της παιδείας προκειμένου να αναχθούν οι γυναίκες αξιοσέβαστες και πραγματικά ισότιμες με τους άνδρες.

(λέξεις 234)

Δ.

Αγαπητοί συνδημότες,

Η ημέρα της Γυναίκας παραδοσιακά γιορτάζεται με εκδηλώσεις που τιμούν τους αγώνες της για την εξίσωσή της με τους άνδρες και την εξυγίανση της θέσης της στον σύγχρονο κόσμο,. Φέτος ο εορτασμός της λαμβάνει ένα ποιοτικά ουσιαστικότερο περιεχόμενο, δεδομένου ότι η επικαιρότητα έχει αμαυρωθεί από πολλές περιπτώσεις θανάσιμης κακοποίησης γυναικών. Ο προβληματισμός για τους παράγοντες που επιτρέπουν ή και ωθούν σε αυτήν τη βάνανση μεταχείριση των γυναικών είναι γενικευμένος. Σημαντικότερη όμως κρίνεται η αναζήτηση τρόπων για τον περιορισμό του φαινομένου.

Ζητούμενο 1: λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες αντιμετωπίζονται υποτιμητικά και παραβιάζονται τα δικαιώματά τους

→ Πληροφορίες των κειμένων:

- **Στερεότυπα:**

- πατροπαράδοτα ο άνδρας θεοποιείται και θεωρείται «μέτρο» εκτίμησης και αξιολόγησης των ανθρώπινων

- η γυναίκα αντιμετωπίζεται ως πειθαρχημένη υπηρέτρια να εξυπηρετεί ανάγκες και κτήμα του ανδρικού της περιβάλλοντος
- **πολιτισμικές καταβολές:**
  - κάποιες παραδόσεις είναι ακραία συντηρητικές και πολύ σκληρές με την ανθρώπινη φύση· στο πλαίσιο αυτό τα πρώτα θύματα του συντηρητισμού αυτού είναι οι γυναίκες

→ **επιχειρήματα δικά μου:**

- **οικογένεια:** η διαιώνιση στερεοτύπων μέσα στην οικογένεια σε ό,τι αφορά τους ρόλους των δύο φύλων, την ισχύ και την καταξίωσή τους κανονικοποιεί την ανισότητα, αφού ασυνείδητα ο άνθρωπος αποδέχεται τους στερεοτυπικούς του ρόλους ως φυσιολογικούς
- **έλλειψη παιδείας:** η ελλιπής κοινωνικοποίηση, η αποτυχία στην καλλιέργεια κοινωνικών αρετών, είναι συνθήκη που επιτρέπει την υποτίμηση και την έλλειψη σεβασμού προς τις γυναίκες, καθώς και την ανενδοίαστη προσβολή τους
- **ΜΜΕ – πρότυπα:** αναπαράγονται στερεότυπα και προβάλλονται πρότυπα που υποβιβάζουν τις γυναίκες, τις αντιμετωπίζουν αποκλειστικά ως το ωραίο ή αδύναμο φύλο, θύμα σεξουαλικής ή άλλου τύπου εκμετάλλευσης
- **Προσωπικά βιώματα:** ο άνθρωπος που ασκεί βία είναι πολύ πιθανόν να έχει δεχθεί βία. Αυτό σημαίνει πως ο άνδρας που ασκεί βία στις γυναίκες ενδεχομένως να φέρει ανεπούλτητα ψυχικά τραύματα, τα οποία δεν έχει διαχειριστεί στην πορεία της ζωής του και τα οποία τον οδηγούν στη βία εις βάρος των γυναικών.

Ζητούμενο 2: τρόποι βελτίωσης της θέσης της γυναίκας στον σύγχρονο κόσμο

- **Παιδεία:** μέσω της διαδικασίας κοινωνικοποίησης καλλιεργούνται κοινωνικές αρετές που αναδεικνύουν σε γνώμονα συμπεριφοράς τον σεβασμό στον συνάνθρωπο και στα δικαιώματά του ανεξαρτήτως του αν είναι άνδρας ή γυναίκα
- **Οικογένεια:**
  - η εξυγίανση της λειτουργίας του θεσμού της οικογένειας θα συμβάλει στη διαμόρφωση μίας βαθιά αγαπητικής σχέσης μεταξύ των γονιών, που θα θεμελιώνεται στον αμοιβαίο σεβασμό, την κατανόηση και την αγάπη. Μία τέτοια σχέση θα λειτουργήσει ως ισχυρό πρότυπο για τα παιδιά τα οποία στην ενήλικη ζωή τους θα διεκδικούν και θα υποστηρίζουν ανάλογες σχέσεις
  - οι σχέσεις μέσα στην οικογένεια οφείλουν να είναι ισότιμες και να μην ρυθμίζονται από στερεοτυπικές αντιλήψεις και ρόλους

- **πολιτεία:**
  - η πολιτεία οφείλει με νόμους να διασφαλίσει την ισότιμη αντιμετώπιση των γυναικών σε όλα τα πεδία του ιδιωτικού και συλλογικού βίου
  - να θεσπίσει μηχανισμούς προστασίας των γυναικών από την ενδοοικογενειακή βία καθώς και μηχανισμούς άμεσης παρέμβασης
  - να ενθαρρύνει και θεσμικά την δυνατότητα καταγγελίας της κακοποίησης από την πλευρά των γυναικών
- **οι ίδιες οι γυναίκες:** να διεκδικούν τον σεβασμό και την περιφρόρηση των δικαιωμάτων τους, να αποτινάξουν τα στερεότυπα που ρυθμίζουν και καταβάλλουν τη ζωή τους
- **οι άνδρες:** να δείχνουν τον απαιτούμενο σεβασμό στις γυναίκες και να αποδεχτούν την ισότιμη θέση τους στον σύγχρονο κόσμο, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τις πολυεπίπεδες ικανότητές τους να συμμετέχουν ισότιμα στην εξέλιξή του

Αγαπητοί συνδημότες,

Η επικαιρότητα απαιτεί βαθύ προβληματισμό για τη θέση της σύγχρονης γυναίκας. Έστω και μία γυναίκα να κακοποιείται ή να γίνεται αντικείμενο κακομεταχείρισης, προσβάλλεται ανεπανόρθωτα όχι μόνο η θέση του συνόλου των γυναικών στον σύγχρονο κόσμο, αλλά και η αξία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η υπόσταση του ανθρωπισμού συνολικότερα. Η απόδοση στις γυναίκες όλου του κόσμου της αξίας και του σεβασμού που τους αναλογεί υπόσχεται έναν κόσμο καλύτερο, έναν κόσμο στον οποίο η συμπληρωματική σχέση των δύο φύλων θα αποτελεί το θεμέλιο της προόδου!

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο και την προσοχή σας!!!